

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

részitélete

Az ügy száma: Pfv.III.21.138/2024/6. szám

A tanács tagjai: Salamonné dr. Piltz Judit a tanács elnöke

Dr. Zumbók Péter előadó bíró

Dr. Bajnok István bíró

Dr. Farkas Attila bíró

Dr. Gáspár Mónika bíró

A felperes: Felperes1

(Cím2)

A felperes képviselője:

Dr. Lóczi Gabriella ügyvéd

(Cím3)

Az alperes: Alperes1

(Cím1)

Az alperes képviselője:

Pozderka és Társai Ügyvédi Iroda

(Cím4,

ügyintéző: dr. Pozderka Gábor ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 2.Pf.20.354/2024/6-I.

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Monori Járásbíróság 20.P.20.992/2023/19.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését részben – a másodfokú perköltség és a meg nem fizetett fellebbezési illeték viselésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az alperes által a felperesnek fizetendő marasztalási összeget 4.586.000 (négymillió-ötszáznyolcvanhatezer) forintra és annak az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott időponttól járó, az ott feltüntetett mértékű késedelmi kamatára felemeli; mellőzi a felperest az alperes javára elsőfokú perköltség és az állam javára illeték fizetésére kötelező rendelkezését; az alperest a felperes részére 787.600 (hétyszáznyolcvanhétezer-hatszáz) forint elsőfokú perköltség 15 napon belüli megfizetésére kötelezi; az alperes által az államnak fizetendő kereseti illeték összegét 275.160 (kétszázhetvenötezer-százhatvan) forintra felemeli.

Ezt meghaladóan, a járadék megfizetése iránti kereset tekintetében a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot ebben a körben új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.149.500 (egymillió-száznegyvenkilencezer-ötszáz) forint együttes másodfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy az esedékesség napjáig fizessen meg az államnak az állami adó- és vámhatóság közzétett illetékbevételi számlájára 825.480 (nyolcszázhuszonötezer-négyszáznyolcvan) forint együttes meg nem fizetett fellebbezési és felülvizsgálati eljárási

illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

A felperes további felülvizsgálati eljárási költségének összegét 55.200 (ötvenötezer-kétszáz) forintban, az alperes ugyanezen költségének összegét 9.525 (kilencezer-ötszázhuszonöt) forintban, a meg nem fizetett további felülvizsgálati eljárási illeték összegét 30.000 (harmincezer) forintban állapítja meg.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperest 2006. július 27-én közlekedési baleset érte, amelynek következtében ficamos törésekkel járó bokatáji sérüléseket szenvedett. A gyógyulása során súlyos szövődmény lépett fel, és a bal lábát térdtől lefelé 18 centiméterre műtétrel el kellett távolítani.

[2] A Fővárosi Bíróság a 2010. január 28-án meghozott, 6.P.24.643/2008/10. számú ítéletével az alperest a felperes javára – egyebek mellett – 2.000.000 forint gépjárművásárlási többletköltség és járadékként havi 25.000 forint közlekedési többletköltség megfizetésére kötelezte. Ennek indokaként utalt arra, hogy a szakvélemény a közlekedési nehezítettséget megállapította, és művégtaggal közlekedni tömegközlekedési eszközön, a köztudomású tömegközlekedési viszonyok mellett nehéz és fárasztó. Az emiatt felmerült közlekedési többletköltség összegét a köztudomású árakra és a más hasonló perben is megállapított járadékok összegére figyelemmel állapította meg. Elfogadta a felperes követelését az automata váltós gépkocsi vételével kapcsolatban, mert a baleset következtében kialakult egészségi állapota miatt indokolt volt számára egy ilyen gépkocsi használata. Hivatkozott e körben arra, hogy a bírói gyakorlat a közlekedési nehezítettség és a gépkocsihasználat indokoltsága esetén –, amely az adott esetben az orvosszakértői véleménnyel alátámasztott volt – indokolt igénynek tekintette a gépkocsi vásárlásával kapcsolatos többletköltséget. Értékelte azt a körülményt, hogy a felperes a baleset előtt rendelkezett gépkocsival, de ez csak annak megállapítását eredményezte, hogy a gépkocsi értékét be kellett számítani az új gépkocsi vételárába. A köztudomású árakra figyelemmel, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 359. §-a alapján az új gépkocsi vételáraként elfogadta az árajánlatban megjelölt 3.500.000 forint vételárat, míg köztudomású tényként a használt gépkocsik vételárát 1.500.000-1.700.000 forintra becsülte, és így 2.000.000 forintban határozta meg azt a többletköltséget, amely új gépkocsi vétele esetén az alperesre hárítható. Figyelembe vette, hogy a határozathozatalkor a felperes még nem rendelkezett az említett automata váltós gépkocsival, ezért a közlekedési többletköltség megállapításánál nem a gépkocsi fenntartási költségét, hanem a gépkocsival történő szállítás többletköltségét határozta meg. Ehhez képest a felperesnek a gépkocsi fenntartási költségére vonatkozó igényét idő előttinek minősítette.

[3] Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2010. október 19-én meghozott, 4.Pf.20.962/2010/4. számú ítéletével az elsőfokú ítéletnek a fentiekben ismertetett, fellebbezéssel nem támadott rendelkezését nem érintette.

[4] A felperes az ítélethezatalt követően a javára megítélt kártérítés összegéből egy használt, automata váltós, H. típusú személygépkocsit vásárolt, amelyet 2018. november 8-án 900.000 forintért értékesített. 2018. november 16-án egy új, ugyancsak automata váltós, T. típusú személygépkocsit vásárolt 5.486.000 forint vételárért. Ugyanannál a kereskedőnél egy azonos felszereltségű, kézi váltós személygépkocsi a vásárlás időpontjában 5.290.000 forintba került volna.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[5] A felperes megváltoztatott keresetében 4.586.000 forint és annak 2018. december 1-jétől számított késedelmi kamata, 2018. december 1-jétől a részére folyósított havi 25.000 forint közlekedési többletköltséggel kapcsolatos járadékon felül havi 25.000 forint gépkocsifenntartással összefüggő járadék, valamint 2024. január 31-ig lejárt 1.550.000 forint járadék-különbözet és annak 2021. július 1-jétől számított késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Állította, hogy a baleset óta kizárólag gépkocsival tud közlekedni, és csak automata váltós gépjárművet tud vezetni. Előadása szerint a közlekedési többletköltség jogcímén folyósított havi 25.000 forint járadékot is a gépjármű fenntartására fordítja, de az már nem fedezi ezeket a költségeket.

[6] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 176. § (1) bekezdés d) pontjára és 240. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással – az eljárás megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását kérte. Az érdemi védekezése elévülési kifogást is tartalmazott, és mindkét követelés esetében állította, hogy a hároméves elévülési határidő a keresetindításig eltelt. A járadékkövetelés vonatkozásában utalt továbbá a régi Ptk. 280. § (3) bekezdésében írt igényérvényesítési korlátra. A követeléseket összesszerűségükben is vitatta.

Az első- és másodfokú ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest a felperes részére 196.000 forint és annak 2018. december 1-jétől a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[8] Elsődlegesen az alperes alaki védekezését bírálta el, és az eljárás megszüntetése iránti kérelmet megalapozatlannak találta.

[9] Az elévülési kifogás esetében abból indult ki, hogy a felperes a perbeli gépkocsit 2018. november 16-án vásárolta, az azzal kapcsolatos kiadása miatti károsodása ekkor következett be, és ez volt az elévülés kezdő időpontja. A járadékkövetelés tekintetében ugyanezt állapította meg, mivel a felperes csak az új gépkocsi fenntartási költségeinek megtérítésére tartott igényt. Értékelte, hogy a felperes – az alperes által sem vitatottan – 2020. május 13-án és 2020. december 4-én az alperest írásban felszólította a kár megtérítésére, és

ezek az írásbeli felszólítások az elévülést megszakították. Emiatt arra a következtetésre jutott, hogy a keresetindításig a régi Ptk. 345. § (4) bekezdése szerinti hároméves elévülési határidő nem telt el.

[10] Nem fogadta el az alperesnek azt a védekezését sem, hogy a felperesnek indokolatlan volt új gépjárművet vásárolnia. Ebben a körben jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperes előadása szerint egy 14 éves gépjármű helyett vásárolt új gépjárművet, mégpedig azért, mert a korábbi gépjármű a közúti forgalomban való biztonságos részvételre már nem volt alkalmas. Figyelemmel volt arra, hogy az alperes mindezt nem vitatta. Hivatkozása szerint ezért a felperes nem sértette a régi Ptk. 340. § (1) bekezdését azzal, hogy egy másik gépjárművet vásárolt.

[11] Az alperesnek azzal az álláspontjával sem értett egyet, hogy a felperesnek egy ötéves használt gépjárművet kellett volna vásárolnia egy új gépkocsi helyett. Köztudomású ténynek nevezte, hogy egy használt autó megvásárlása jelentős kockázatokat hordoz magában, és ezért az új autó vételét nem tekintette a kárelhárítási kötelezettség felróható megszegésének.

[12] Túlnyomórészt megalapozottnak találta viszont az alperesnek az okozati összefüggés hiányára alapított védekezését. Ezzel kapcsolatban utalt arra, hogy a korábbi perben kiállított igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint a felperesnek a balesetből eredően indokolt automata váltós gépjárművel közlekednie. Nem tartotta figyelmen kívül hagyhatónak ugyanakkor azt, hogy a felperes már a baleset időpontjában is rendelkezett gépjárművel. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy a felperes alapesetben a vételárnak csak azt a részét érvényesítheti, amely abból ered, hogy a megváltozott egészségi állapota miatt automata váltós verziót volt kénytelen vásárolni, feltéve, hogy az drágább volt ugyanazon gépjárműtípus manuális sebességváltós változatánál. Ugyanezt tartotta irányadónak a járműfenntartási költség esetében is. Azt értékelte tehát, hogy mivel a felperesnek már a baleset időpontjában is volt gépjárműve, ezért alapvetően nem jogosult az új gépjármű használatából eredő teljes költségigényét érvényesíteni, az csak olyan mértékben illeti meg, amely azzal összefüggésben merül fel, hogy mindenhova csak gépjárművel tud közlekedni.

[13] Álláspontja szerint a felperesnek ahhoz, hogy a fentiekkel ellentétben a gépjármű vásárlásával és fenntartásával kapcsolatban felmerült valamennyi költségét érvényesíthesse, bizonyítania kellett volna azt az állítását, hogy jelenleg már kizárólag a balesettel okozati összefüggésben kényszerül gépjármű fenntartására, a baleset hiányában már nem tartana fenn gépjárművet. Ennek indokaként azt jelölte meg, hogy a régi Ptk. szabályai alapján is tiltott a káronszerzés. Ebbe a tilalomba ütközőnek tartotta volna azt, ha a jármű teljes vételárát és fenntartásával kapcsolatban felmerülő valamennyi költséget megítélné a felperesnek. Annak bizonyítására azonban, hogy a felperes már nem használna gépjárművet akkor, ha a baleset nem következett volna be, sem a meghallgatott tanúk vallomásait, sem a felperes jelenlegi nyugdíjának összegét nem tartotta alkalmasnak.

[14] Erre figyelemmel a gépjárművásárlást érintően kizárólag az automata váltó miatti többletköltség tekintetében találta megállapíthatónak az annak felmerülése és a károkozás, azaz a baleset közötti okozati összefüggés fennállását. Ennek megfelelően a manuális és az automata sebességváltós gépjármű vételára különbözetének, 196.000 forintnak a felperes javára történő megfizetésére kötelezte az alperest.

[15] A gépkocsi fenntartásával kapcsolatban érvényesített járadékigényt megalapozatlannak minősítette. Ezt azzal indokolta, hogy a felperes csak arra a különbözetre tarthatott igényt, amely abból eredően merül fel nála, hogy más közlekedési eszköz használatára lényegében nem képes. E körben mérlegeléssel úgy döntött, hogy a szinte kizárólagos gépjárműhasználatból eredő többletköltségek fedezésére alkalmas az az alperes által közlekedési többletköltség címén folyósított havi 25.000 forint összegű járadék, amelyet a felperes a gépjármű fenntartására fordít.

[16] A mindkét fél fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[17] Az alperes fellebbezésének az elévülési kifogással kapcsolatos hivatkozását részben megalapozottnak találta. Arra volt figyelemmel, hogy az automata váltós gépjármű fenntartása többletköltségének megtérítésére irányuló járadékkövetelés esedékessége a korábbi automata váltós gépjármű megvásárlásának időpontjához, azaz 2010-hez kapcsolódik, és az elévülés ekkor kezdődött, ehhez képest pedig a követelés elévült. Az alperes elévülési kifogásának további, a gépjármű cseréjével összefüggő részét megalapozatlannak tekintette, és ebben a körben egyetértett az elsőfokú bíróság által kifejtett indokokkal.

[18] Rámutatott: a korábbi perben hozott jogerős ítélet tényállásából és annak indokolásából csak arra volt levonható következtetés, hogy a gépjármű cseréje azért volt szükséges, mert a felperesnek a már meglévő, kézi váltós autóját szükséges volt automata váltós gépjárműre cserélni. A jogerős ítélet alapján azonban azt nem tartotta megállapíthatónak, hogy a csere szükségessége miatt az alperes marasztalása amiatt történt, hogy a felperes a balesetre visszavezethető okból a továbbiakban kizárólag az általa vezetett gépjárművel tud közlekedni. Éppen ezért egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a felperesnek bizonyítania kellett volna azt a tényállását, amely szerint gépjárművet már kizárólag a balesetre tekintettel tart fenn. Azzal is egyetértett, hogy a felperes ezt a tényállását bizonyítani nem tudta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor az automata váltós gépjármű és a kézi váltós gépjármű vételára közötti különbséget megfizetésére kötelezte az alperest, mivel ez a költség áll okozati összefüggésben a felperest ért balesettel.

[19] A járadékkövetelés elévülésének megállapítása ellenére helyesnek minősítette az elsőfokú bíróságnak azt a következtetést is, hogy a korábbi perben megítélt havi 25.000 forint közlekedési többletköltség alkalmas a balesettel okozati összefüggésben álló, gépjárművel történő utazás költségeinek fedezésére.

[20] Kifejtette továbbá, hogy a felperes az általa megvásárolt új gépjármű és a korábbi, használt gépjármű vételárának különbözetére egyebekben sem tarthatna igényt, a felperes ugyanis nem a baleset időpontjában tulajdonában volt gépjárművel azonos paraméterű gépjárművet, azaz nem egy használt, ötéves gépjárművet, hanem egy új gépjárművet vásárolt. Álláspontja szerint a felperes ugyan jogosult volt erre, de az ebből eredő vételár-különbséget az alperessel szemben alappal nem érvényesítheti, mivel az a káronszerzés tilalmába ütközne.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[21] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az alperesnek a keresettel egyező marasztalását kérte.

[22] Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 266. § (1) bekezdését, 279. § (1) és (3) bekezdését, a régi Ptk. 326. § (1) bekezdését, 327. § (1) bekezdését, 355. § (1), (3) és (4) bekezdését, valamint 359. § (1) bekezdését jelölte meg. Ezen túlmenően állította, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben indokolatlanul eltér a Kúria Pfv.III.20.008/2014/4. és Mfv.I.10.415/2016/5. számú határozatától.

[23] Az új gépjármű vásárlásával kapcsolatos követelése kapcsán hivatkozott az előzményi perben hozott elsőfokú ítéletnek a közlekedőképességére vonatkozó megállapításaira. Arra is utalt, hogy a keresetleveléhez csatolt igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint 2018-tól állapotrosszabbodás alakult ki nála. Álláspontja szerint ezek alapján az a következtetés vonható le, hogy a baleseti sérülésével és súlyos maradványtüneteivel összefüggésben kizárólag gépkocsival képes helyváltoztatásra, és ezért téves a jogerős ítélet ezzel ellentétes indoka. Megjegyezte azt is, hogy az elsőfokú eljárásban az alperes sem vitatta, hogy a helyváltoztatásához gépjárművet kell igénybe vennie. Kiemelte, hogy a következetes bírói gyakorlat szerint, ha a károsult gépkocsi használatára szorul, akkor igényt tarthat az annak megvásárlásával kapcsolatos költségek megtérítésére, és amennyiben rendelkezett a baleset időpontjában gépkocsival, de a baleset miatt annak cseréje indokolt, akkor a meglévő gépkocsi értékének és a megvásárolandó, megfelelő másik gépkocsi vételárának különbözetére tarthat igényt. Ehhez képest állította: a károsultnak nincs olyan bizonyítási kötelezettsége, hogy csak abban az esetben jogosult a gépkocsivásárlás felmerült költségei megtérítésére, amennyiben a gépkocsi fenntartására kizárólag a balesettel okozati összefüggés miatt kerül sor. Ennek alátámasztásaként a fentiekben megjelölt kúriai határozatok mellett a Fővárosi Törvényszék és a Fővárosi Ítéltábla több határozatára is hivatkozott. A perben nem vitatottnak nevezte, hogy helyváltoztatásához jármű szükséges, és az új gépkocsit azért kellett vásárolnia, mert a korábbi járműve már nem volt kellően üzembiztos, nem volt alkalmas a biztonságos használatra. Ezt meghaladóan további szempontok vizsgálatát indokolatlannak és jogszabálysértőnek tartotta.

[24] A másodfokú bíróságnak azzal a megállapításával sem értett egyet, hogy az új jármű és a korábbi, használt jármű vételárának különbözetére azért sem tarthat igényt, mert nem a baleset időpontjában tulajdonában volt gépjárművel azonos paraméterű gépjárművet vásárolt. Érvelése szerint nem abból kellett kiindulni, hogy a baleset idején milyen járművel rendelkezett, hanem abból, hogy milyen jármű az, amely a baleseti eredetű mozgáskorlátozottságával összefüggésben jelentkező szükségleteit megfelelő módon kielégíti. Emellett előadta: azáltal, hogy a már tulajdonában lévő másik jármű értékét levonta az újonnan beszerezett új gépkocsi vételárából, a követelése nem ütközött a káronszerzés tilalmába. Utalt arra is, hogy az általa vásárolt gépkocsi alacsonyabb kategóriás, és ha a baleset idején használt járművével azonos kategóriájú gépkocsit kívánt volna vásárolni, az legalább 3.000.000 forinttal drágább lett volna.

[25] A járadékkövetelést illetően tévesnek tartotta a másodfokú bíróságnak az elévülés kérdésében kifejtett álláspontját. Azzal szemben hangsúlyozta, hogy nem általánosságban érvényesített igényt egy automata váltós gépkocsi fenntartásának többletköltségére nézve, hanem kifejezetten a 2018-ban megvásárolt gépkocsihoz kapcsolódó költségeit kívánta érvényesíteni, és ezért a követelés esedékessége e gépkocsi megvásárlásának időpontjával esett egybe. Kétségtelennek nevezte, hogy a 2010-ben vásárolt gépkocsihoz is kapcsolódott fenntartási költség, de azokat a részére folyósított közlekedési többletköltség járadékból fedezni tudta. Ezzel szemben állította, hogy 2018-ban, az új gépkocsi megvásárlásával, illetve a 2010 óta bekövetkezett áremelkedések miatt került abba a helyzetbe, hogy a fenntartással kapcsolatosan többletköltségei keletkeztek, amelyek megtérítését az elévülési időn belül igényelte.

[26] A felperes a felülvizsgálati kérelemével együtt felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett, amelyet a 409. § (2) bekezdés a) pontjának első fordulatára és (3) bekezdésére alapított.

[27] A Kúria a Pfv.III.21.138/2024/2. számú végzésével a felülvizsgálatot a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltérés [Pp. 409. § (3) bekezdés] miatt engedélyezte, míg a joggyakorlat egységének biztosítása miatt [Pp. 409. § (2) bekezdés a) pont] a felülvizsgálatot megtagadta.

[28] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

[29] A gépjárművásárlással kapcsolatos többletköltség esetében egyetértett a bíróságoknak azzal a megállapításával, amely szerint a felperes kizárólag akkor lett volna jogosult a követelés érvényesítésére, ha bizonyítja, hogy kizárólag a balesettel okozati összefüggésben kényszerült gépjármű fenntartására. Hivatkozott arra, hogy a baleset előtti és utáni állapotot kell összevetni, és mivel a különbség pusztán annyi, hogy a baleset utáni gépjármű automata váltós, ezért ezt az értéket a felek közösen elfogadták. Arra is kitért, hogy a gépjármű cseréje már megtörtént, és egyszer már megfizette annak költségét.

[30] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság helyesen állapította meg a járadékkövetelés elévülését. Előadta ugyanakkor azt is, hogy manuális és az automata sebességváltós gépkocsi fenntartási költségei között nincs különbség, és a felperes a követelés összegszerűségét nem vezette le. Utalt továbbá arra, hogy a gépjármű teljes fenntartási költsége nem minősülhet kárnak.

A Kúria döntése és jogi indokai

[31] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.

[32] A Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem keretei között eljárva, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott – az elsőfokú bíróság ítéletét a keresetet elutasító részében helybenhagyó – rendelkezése sérti a régi Ptk. 326. § (1) bekezdését, 327. § (1)

bekezdését, 355. § (1) és (4) bekezdését, továbbá jogkérdésben eltér a Kúria Pfv.III.20.008/2014/6. számú közzétett határozatától.

[33] Az anyagi jogerő pozitív joghatása a jogerős ítélet, az abban foglalt érdemi döntés és az ahhoz tartozó indokolás irányadó jellegét jelenti (Kúria Pfv.V.20.200/2020/4., Pfv.I.20.646/2022/15.). Ennek megfelelően az adott esetben is figyelemmel kellett lenni a felek korábbi perében hozott jogerős ítéletre, annak a valódi tárgyi keresethalmazatot alkotó keresetek megalapozottsága szempontjából lényeges indokaira. A felperes a két keresete közül a gépjárművásárlás többletköltségének megfizetése iránti keresetét arra alapította, hogy a baleset óta kizárólag gépkocsival tud közlekedni, és csak automata váltós gépjárművet tud vezetni. Kártérítésként az előzményi perben hozott jogerős ítélettel a javára megítélt kártérítés összegéből vásárolt gépjármű eladási ára és a 2018. november 16-án vásárolt új, automata váltós gépjármű vételára közötti különbözet megfizetését követelte. A másodfokú bíróság a korábbi jogerős ítélet indokolásából csak azt a következtetést tartotta levonhatónak, hogy a gépjármű cseréjére azért volt szükség, mert a felperesnek a baleset előtt már megvolt, kézi váltós gépjárművet automata váltós gépjárműre kellett cserélnie. Azt ugyanakkor a korábbi jogerős ítélet alapján nem tudta megállapítani, hogy a felperes a balesetre visszavezethető okból a továbbiakban kizárólag az általa vezetett gépjárművel tud közlekedni. Ezzel szemben az előzményi perben első fokon eljáró bíróság az ebben a körben fellebbezéssel nem támadott ítéletében nem csupán a közlekedési többletköltség miatt érvényesített járadékkövetelés, hanem a gépjármű vásárlásával kapcsolatos többletköltség esetében is értékelte azt, a szakértői bizonyítás eredményeként megállapított és az ítélet tényállási részében rögzített tényt, hogy a felperes a tömegközlekedést nehezen tudja igénybe venni, és a személygépkocsi rendszeres használata indokolt a számára. Ebből az okból, az egészségi állapot miatti közlekedési nehezítettségre és a gépkocsihasználat szükségességére figyelemmel fogadta el indokolt igénynek a gépkocsivásárlással kapcsolatos többletköltséget. Elfogadta azt is, hogy a felperes számára a baleset következtében kialakult egészségi állapota miatt indokolt egy automata váltós gépkocsi használata. Ettől eltérő ténymegállapítást az újabb perben eljáró bíróságok egyike sem tett. Erre nem is lehetett indok, hiszen a felperes által a keresetlevélhez csatolt, az alperes megbízásából 2020. november 19-én kiállított igazságügyi orvosszakértői vélemény és annak 2022. május 6-i kiegészítése szerint a felperes személygépkocsi vezetésére alkalmas, és bár közforgalmú járművön tud utazni, de a kialakult állapotrosszabbodás miatt ez már nem biztonságos számára. Következésképpen a baleseti eredetű közlekedési nehezítettség hiánya sem a felperes által sérelmezett, a keresetét túlnyomórészt elutasító érdemi döntést, sem – ahogyan arra a másodfokú bíróság utalt – a fellebbezésben is felhívott kúriai döntéssel való összevetés mellőzését nem indokolhatta.

[34] Az elsőfokú bíróság a felperes részéről annak bizonyítását tartotta szükségesnek, hogy kizárólag a balesettel okozati összefüggésben kényszerül gépjármű fenntartására, a baleset hiányában már nem tartana fenn gépjárművet. Mivel pedig ezt a tényt bizonyítatlannak találta, ezért az okozati összefüggés fennállását csak a baleset és az automata váltó miatti többletköltség tekintetében állapította meg. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a körben helyes indokai alapján hagyta helyben. A felperes a felülvizsgálati kérelmében nem a bíróságoknak ezt az egyező bizonyítékmérlegelését és az azon alapuló ténymegállapítását támadta, hanem az abból levont jogi következtetés helyességét vitatta. Az okozatosság fenti értelmezését kifogásolta, és állította, hogy a perben eljáró bíróságok által megkövetelt bizonyításra nem volt köteles. Ezzel kapcsolatban abból kellett kiindulni, hogy a régi Ptk. 355. § (4) bekezdésében meghatározott, a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges költség esetében a szükségesség

követelménye a kiadás indokoltságának, arányosságának, célszerűségének és észszerűségének vizsgálatát is megköveteli; az e szempontoknak való megfelelés az, ami a károkozó magatartással az oksági kapcsolatot megteremti (Kúria Pfv.III.20.774/2019/4.). Ehhez képest az adott esetben annak, a korábbiakban már említett ténynek kellett meghatározó jelentőséget tulajdonítani, hogy a felperes a balesetre visszavezethető egészségkárosodása folytán biztonságosan csak gépjárművel, mégpedig automata váltós gépjárművel tud közlekedni. Az okozati összefüggésnek ebben a vonatkozásban kellett fennállnia. A felperes közlekedési szokásainak ez a kényszerű, az alperes biztosítottjának károkozó magatartása miatt bekövetkezett megváltozása az a körülmény, amelyre tekintettel a gépjármű vásárlásával és fenntartásával kapcsolatos költségek szükségesnek tekinthetők. Ebből a szempontból annak, hogy a felperesnek már korábban, a baleset előtt is volt gépjárműve, csak annyiban lehetett jelentősége, hogy a kártérítés mértékét ezt figyelembe véve kellett meghatározni, vagyis a felperes a két gépjármű értéke között mutatkozó különbséget megtérítését követelhetette. A káronszerzés tilalmából ez és nem más következett. Ettől eltérő követelményt a gépjármű vásárlásával összefüggő többletköltség tekintetében az előzményi perben hozott jogerős ítélet sem támasztott. A szerint a gépkocsi korábbi megléte csak annak megállapítását eredményezte, hogy annak értékét „be kellett számítani” az új gépkocsi vételárába.

[35] A másodfokú bíróság emellett eleve csak a baleset időpontjában a felperes tulajdonában volt gépjárművel azonos paraméterű gépjármű vásárlásából eredő többletköltséget tartotta átháríthatónak az alperesre. Álláspontja szerint ennek, a káronszerzés tilalmából eredeztethető elvárásnak a teljesüléséhez arra lett volna szükség, hogy a felperesnek egy használt, öt éves gépjárművet kellett volna vásárolnia. Ezzel szemben a felperes helyesen mutatott rá arra: azt kellett értékelni, hogy milyen jármű az, amely a baleseti eredetű mozgáskorlátozottságával összefüggésben jelentkező szükségleteit megfelelő módon kielégíti. A költség szükségességének körében elvégzendő, a fentebb írt szempontokra kiterjedő vizsgálat ezt a megközelítést indokolta, és a régi Ptk. 340. § (1) bekezdésében meghatározott kárcsökkentési kötelezettség érvényesítésének is ez felelt meg. Ehhez képest az elsőfokú bíróság a használt autó vásárlásával kapcsolatos jelentős kockázatot mint köztudomású tény is értékelve, helyesen állapította meg, hogy a felperes részéről az új autó vásárlása nem jelentette a „kárelhárítási” kötelezettsége felróható megszegését. Az alperes pedig a gépjárműcsere indokoltságát – ahogyan azt az elsőfokú ítélet indokolása tartalmazza – az elsőfokú eljárásban érdemben nem vitatta, és nem vonta kétségbe a felperes ezzel összefüggő tényelődásának valóságát.

[36] Mindezek miatt az alperes által megtérítendő gépjárművásárlási többletköltségnek az automata váltó miatti többletköltségre való leszűkítése és az alperesnek kizárólag annak megtérítésére kötelezése a régi Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdésének téves alkalmazását jelentette. A jogerős ítéletnek ez a rendelkezése továbbá jogkérdésben eltért a Kúriának a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett, Pfv.III.20.008/2014/4. számú közzétett ítéletétől. A Kúria e határozatában gépjárműcsere miatti többletköltség megtérítése iránti kártérítési követelést is elbírált, és egy új gépjármű volt az, amelynek vételára és a korábban megvolt gépjármű vételára közötti különbséget a károkozóra átháríthatónak, a részéről megtérítendőnek minősítette. Ezen túlmenően azért állapította meg, hogy az előzőekben hivatkozott anyagi jogi jogszabályhelyek alapján a kiadás a károkozót terhelte, mert a károsult a káreset miatt mozgáskorlátozottá vált, és helyváltoztatásához olyan gépjárműre volt szüksége, amely alkalmas volt a szállítására. Vagyis: az indokolt gépjárműcsere többletköltsége szükségességének, s ezáltal az okozati összefüggés fennállásának, valamint a

kár mértékének kérdésében is a jogerős ítélet indokolásában ismertetettektől eltérő jogszabály-értelmezés eredményeként foglalt állást.

[37] A másik, a gépjármű fenntartásával összefüggő járadék megfizetése iránti kereset esetében abból kellett kiindulni, hogy a felek korábbi perében első fokon eljáró bíróság ítéletével a felperesnek a közlekedési nehezítettsége miatt indokoltan felmerülő többletköltségei járadékként való megfizetésére kötelezte az alperest. Hangsúlyozta azonban, hogy mivel a felperes akkor még nem rendelkezett automata váltós gépkocsival, ezért nem annak fenntartási költségét, hanem a gépkocsival történő szállítás többletköltségét határozta meg, és a fenntartási költségek megtérítése iránti igényt idő előttinek tartotta. Ebből viszont az következett, hogy bár a felperes az újabb keresetében 2018. december 1-jétől a közlekedési többletköltség jogcímén folyósított havi 25.000 forint összegű járadékon felül havi 25.000 forint gépkocsifenntartással kapcsolatos járadék és az így mutatkozó járadék-különbözet megfizetésére kérte kötelezni az alperest, ez a keresete nem a Pp. 361. §-ában szabályozott utóper keretében elbírálandó, a szolgáltatás mennyiségének megváltoztatása iránti keresetnek minősült. A két kereset ténybeli alapja ugyanis különbözött, és ebből a szempontból közömbös volt, hogy a felperes saját előadása szerint a közlekedési többletköltségeire fizetett járadékot a gépjárművének fenntartására fordította. Ennélfogva az anyagi jogerőhatás alóli kivételt jelentő utóper szabályait alkalmazni nem kellett. A kétféle járadékkövetelés megkülönböztetésének azonban további, a felülvizsgálati kérelemben megjelölt anyagi jogi jogszabályi rendelkezések alkalmazása körében lényeges, a következőkben részletezett jelentősége is volt.

[38] A másodfokú bíróság – az elsőfokú bíróságtól eltérően – az alperes elévülési kifogását a járadék megfizetése iránti kereset vonatkozásában megalapozottnak találta. Ezt azzal indokolta, hogy mivel a követelés a korábbi automata váltós gépjármű megvásárlásának időpontjában, azaz 2010-ben vált esedékessé, és az elévülés ekkor kezdődött, ezért a követelés elévült. Ez a jogi következtetés ugyanakkor téves volt, a kereset alapjának figyelmen kívül hagyását jelentette. A felperes a felülvizsgálati kérelmében helyesen érvelt azzal, hogy nem általánosságban érvényesített igényt egy automata váltós gépkocsi fenntartásának többletköltségére nézve, hanem kifejezetten a 2018-ban megvásárolt gépkocsihoz kapcsolódó költségeit kívánta érvényesíteni, és ezért a követelés esedékessége a gépkocsi megvásárlásának időpontjával esett egybe. A felperes az új gépjárművet 2018. november 16-án vásárolta, és a járadékkövetelését kifejezetten arra alapította, hogy az új gépjármű fenntartásával kapcsolatban többletköltségei keletkeztek. Ezt az elévülési kifogás elbírálásakor az elsőfokú bíróság is helytállóan értékelte. Ennek megfelelően a régi Ptk. 345. § (4) bekezdésében írt hároméves elévülési határidőt a régi Ptk. 360. § (1) bekezdésére, valamint a régi Ptk. 360. § (4) bekezdése folytán alkalmazandó régi Ptk. 326. § (1) bekezdésére tekintettel 2018. november 16-tól kellett számítani, és a 2023. augusztus 29-én történt perindítás előtt az elévülést – miként az elsőfokú ítélet indokolása is rögzítette – a felperes 2020. május 13-i és 2020. december 4-i írásbeli felszólításai az alperes által sem vitatottan, a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerint megszakították. A jogerős ítélet ezért a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett régi Ptk. 326. § (1) bekezdését és 327. § (1) bekezdését is sértette.

[39] Az elsőfokú bíróságnak az, a mindkét peresített követelés kapcsán kifejtett és a másodfokú bíróság által osztott jogi álláspontja, amely szerint a felperes részéről annak bizonyítására lett volna szükség, hogy baleset hiányában már nem tartana fenn gépjárművet, a fentiek értelmében a régi Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdésének téves alkalmazásán alapult. Az

elsőfokú bíróság a járadék megfizetésére irányuló keresetet elutasító érdemi döntésének indokaként azt is megjelölte, hogy mérlegelésének eredményeként a kizárólagos gépjárműhasználatból eredő többletköltségek fedezésére az alperes által közlekedési többletköltség jogcímén fizetett járadékot alkalmasnak tartotta. Noha a másodfokú bíróság a követelés elévülését állapította meg, az elsőfokú bíróság utóbbi állásfoglalását is értékelte, és azzal egyetértett. Ezzel szemben a bíróságok nem hagyhatták volna figyelmen kívül azt, hogy az előzményi perben hozott jogerős ítélet alapján az alperes a felperes részéről felmerülő közlekedési többletköltség, a gépkocsival történő szállítás többletköltsége és nem a gépkocsi fenntartásának költségei miatt köteles járadékfizetésre, az utóbbi okból járadékfizetési kötelezettségét – a követelés időelőttiségére tekintettel – korábban nem állapították meg. Miután pedig új, eltérő tényeken nyugvó járadékkövetelésről volt szó, annak mértékét a korábban megítélt járadék mértékének és tényleges felhasználásának figyelembevételével kellett volna meghatározni. Ezzel kapcsolatban a kereseti tényállítások ismeretében annak vizsgálatára lett volna szükség, hogy a felperesnek a 2018. november 16-án megvásárolt gépjármű fenntartásával kapcsolatban milyen rendszeresen felmerülő, s éppen ezért járadék formájában kompenzálandó kiadásai vannak. Ezt, a szükség esetén további bizonyítást is igénylő vizsgálatot azonban téves jogi álláspontja folytán mindkét fokú bíróság elmulasztotta. A jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalának ezért a felülvizsgálati eljárásban nem lehetett helye.

[40] A Kúria a kifejtettekre tekintettel, a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését részben – a másodfokú perköltség és a meg nem fizetett fellebbezési illeték viselésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az alperes által a felperesnek fizetendő marasztalási összeget 4.586.000 forintra és annak az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott időponttól járó, az ott feltüntetett mértékű késedelmi kamatára felemelte. A járadék megfizetése iránti kereset tekintetében a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a körben új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[41] Az elsőfokú bíróságnak az érdemi tárgyalási szaktól kell lefolytatnia az új eljárást. Annak során a felek perfelvételi nyilatkozatainak ismeretében, a fentiek figyelembevételével kell érdemben elbírálnia a járadék megfizetése iránti keresetet. Vizsgálnia kell tehát azt, hogy a felperesnek milyen jellegű és mértékű rendszeres kiadásai merülnek fel a 2018. november 16-án vásárolt gépjármű fenntartásával kapcsolatban.

[42] A Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése szerint, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) 2. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel az alperest a részítélettel elbírált keresetnek megfelelő, a felperes által felszámított – a megbízási szerződésben kikötött ügyvédi munkadíjból álló – 787.000 forint elsőfokú perköltség, 296.100 forint másodfokú perköltség és 853.400 forint felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére kötelezte.

[43] Az alperes az eljárás tárgyi illetékfeljegyzési jogos volta [az illetékekről szóló 1909. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 62. § (1) bekezdés b) pontja] miatt meg nem fizetett, a részítélettel elbírált keresetnek megfelelő, az Itv. 39. § (1) bekezdése és 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján meghatározott 275.160 forint kereseti illetéket, az Itv. 39. § (1) bekezdése és 46. § (1) bekezdése szerint meghatározott 366.880 forint fellebbezési illetéket, valamint az

Itv. 39. § (1) bekezdése és 50. § (1) bekezdése alapján meghatározott 458.600 forint felülvizsgálati eljárási illetéket a Pp. 102. § (1) bekezdés első mondata szerint, a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontjának megfelelően köteles megfizetni az állam javára. A Kúria az utóbbi IM rendelet 3. § (2) bekezdés d) és e) pontjára tekintettel tájékoztatja az alperest arról, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára kell megfizetnie, és megfizetése során közleményként fel kell tüntetnie: a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának ügyszámát és a fizetésre kötelezett adóazonosító számát.

[44] A Kúria a részítélettel el nem bírált kereset tekintetében a Pp. 424. § (4) bekezdés második mondatára tekintettel, az Ükr. 2. § (1) bekezdés a) pontja, 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése, valamint 4/A. § (1) bekezdése alapján megállapította a felek – az alperes esetében az általános forgalmi adót is tartalmazó – ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségének, továbbá a meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéknek az összegét. Azok viselése, illetve megfizetése kérdésében az elsőfokú bíróságnak kell döntenie.

[45] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 376. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

[46] A részítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

A döntés elvi tartalma

[47] Ha a károsult a károkozásra visszavezethető egészségkárosodása folytán biztonságosan csak gépjárművel tud közlekedni, a közlekedési szokásainak ez a kényszerű, a károkozó magatartás miatt bekövetkezett megváltozása az a körülmény, amelyre tekintettel a gépjármű vásárlásával és fenntartásával kapcsolatos költségek szükségesnek tekinthetők. Ebből a szempontból annak, hogy a károsultnak már korábban is volt gépjárműve, csak annyiban lehet jelentősége, hogy a kártérítés mértékét ezt figyelembe véve kell meghatározni, vagyis a károsult a két gépjármű értéke között mutatkozó különbséget megtérítését követelheti.

Budapest, 2025. február 25.

Salamonné dr. Piltz Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó bíró, Dr. Bajnok István s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Gáspár Mónika s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző